DISSERTATIO MEDICA

INAUGURALIS,

DE

DIARRHOEA.

DISSERTATIO MEDICA INAUGURALIS,

DE

DIARRHOEA.

QUAM,

ANNUENTE SUMMO NUMINE,

Ex Auctoritate Reverendi admodum Viri,

D. GULIELMI ROBERTSON, S. S. T. P.

ACADEMIÆ EDINBURGENÆ Praefecti;

NEC NON

Amplissimi SENATUS ACADEMICI consensu,

Et nobilissimae FACULTATIS MEDICÆ decreto,

PRO GRADU DOCTORIS,

SUMMISQUE IN MEDICINA HONORIBUS ET PRIVILEGIIS

RITE ET LEGITIME CONSEQUENDIS;

Eruditorum examini subjicit

JACOBUS SKELTON GILLIAM,

VIRGINIENSIS,

Ad diem 24. Junii, hora locoque solitis.

EDINBURGI:

Apud BALFOUR et SMELLIE,

Academiae Typographos.

M,DCC,LXXXVI.

†

Patri ſuo honorando,

Et cariſſimo,

ROBERTO GILLIAM,

Armigero,

Petropoli in Virginia,

Propter amorem vere paternum,

Et curam in regendis ſtudiis poſitam;

Item,

Viro erudito et praecellenti,

THEODORICO BLAND,

De Cawſon,

In Virginia,

Qui animi optima quaque dote praeditus,

Ampliſſima civitatis munera,

Et bello et pace, ornatiſſime expleverit,

Ob amicitiam,

Qua ſe ſemper dignatus eſt;

Et

Et

Viro illuſtri,

ALEXANDRO GLASS STRACHAN, M. D.

Inter Virginienſes artem feliciter exercenti,

Amico ſuo dilectiſſimo ;

Scientia,

Ingenii benevolentia,

Morumque urbanitate,

Nemini ſecundo ;

Ob plurima beneficia,

Quae in ſe contulerit,

Dum tutela et domo ejus feliciſſime uſus fuerit;

Nec non,

Viro eximio

C A R O L O D U N C A N,

Armigero,

Omni virtute, quae civem et amicum decorat,

Ornato,

Sibi cariſſimo, et nunquam ſatis colendo ;

Denique,

Denique,

Amico ornatiſſimo,

J O A N N I S K E L T O N,

Armigero,

Novi-Caſtelli ſuper Tynam,

Ab omnibus, quibus familiaris eſt,

Jure aeſtimato;

Poſtremo,

J O A N N I G I L L I A M,

Armigero,

Fratri optimo, et dilectiſſimo,

Propter amorem, qui inter ſeſe,

Ab ineunte aetate,

Interceſſerit;

Hanc diſſertationem inauguralem,

Primum ſuum in arte ſalutifera laborem,

Ea, quam illis reverentia debet,

D. D. Cq.

A U C T O R.

DISSERTATIO MEDICA

INAUGURALIS,

DE

DIARRHOEA.

ETSI plurima eorum quae de diarrhoea referam, parva forsitan, et levia memoratu videri, haud nescius sum; veniam tamen, penes ingenuos, mihi impetrabilem fore spero. Praeterquam enim, quod rarissime propositum fuerit, de variis hujus morbi speciebus generatim disserere, observationes sinceriores apud plerosque auctores, qui eum depinxerint, hypothesi adeo contaminatae inveniuntur, ut ex iis nullos fere fructus percipere potest inassuetus.

Diarrhoeae definitio a Sauvagesio prolata, nempe, *excrementitiorum humorum frequens ac intempestiva dejectio*, prae caeteris considerari meretur, tum ob auctoris scientiam, tum quia vestigia hujus fere secuti sunt nosologi. Ea autem neutiquam proposita est, ut generi, lienteriam, coeliacam, aliasque species deinde memorandas continenti, competeret, neque diarrhoeam a dysenteria discriminat. Et inde est, quod Linnaeum aut Vogelium seorsum introspicere praeterea, sine usu esset; Sauvagesio enim adsensisse videntur, ac nihil super hac re in ipsis novum habent. Sagarus autem, more suo solito, susior est, quam nosologiae convenit, ut definitione ejus disci potest, nimirum, "Est recrementorum, et excrementorum ut plurium fluxilium, frequens per anum dejectio, notabilis, constans, adeoque morbosa." Sed, quoniam primo apparebit aspectu a prioribus haud multum diffidere, quod memoraverit, penitiore contemplari scrutatione, alienum videretur. Postremo, diarrhoea a Culleno perillustri finitur, *dejectio frequens, morbus non contagiosus, pyrexia nulla primaria.* Neque definitio, qua utemur, ab eo multum discrepat, nem-

pe,

pe, Frequens et copiosa dejectio, plerumque sine vehementi sensu doloris, vel pyrexia primaria.

Hic morbus a Graecis διαρροια απο του διαρρεειν, et a Latinis ventris fluxus nominatus fuit. Sed duplex epitheton nosologiae minus convenit, et in ejus systematibus usurpatur diarrhoea.

Species ejus inter se variant, vel prout pro materia habeant, mucum, lympham, lacteum humorem, chylo similem, bilem, cibum vix mutatum, pus, et materiam seroso-cruentam, vel pro horum inter se misturis diversis, aliasve res non bene determinatas *. Hinc varia nomina, ut puta,

* Tulpius, exempla gratia, casum mulieris gracilis ac tenerae narrat, quae afflicta frequentius, sive a febri tertiana, sive ab obstructo liene, excrevit tandem singulis diebus quatuordecem amplius menses, plurimum flavescentis adipis incumbentis stercori, instar butyri liquefacti. Sed ea plerumque copia, ut potuisset, modo quis illum collegisset, repleri aliquot vascula. Carbonibus injectus edebat flammam satis lucidam, et remanens aliquandiu in excretis refrigeratis concrescebat instar durioris adipis. Et deinde addit, quod summe admirandum, prodibat semper sine torminibus, sine macie, nedum febri colliquativa. Vid. Tulp. observat. med. cap. xviii.

puta, diarrhoea mucoſa, bilioſa, coeliaca, lienteria, et haepatirrhoea, illis fuerint indita; et harum hiſtoria generalis, utcunque difficilis, adgredienda eſt.

Initio morbi, venter murmure circum quodam fluctuante increpat, dein dolor ſive gravitatis ſenſus a lumbis, ſive umbilici regione, ad ventrem inferiorem extenſus, oboritur. Qui non ſolum dejectionem alvi, ſed aliquando nauſeam aut vomitum excitat. Saepius vero tantum ſolvitur alvus, et deinde aeger ſe melius habere videtur. Atque brevi poſt, incertis tamen intervallis, eadem ſigna moveri ſolent, ac iiſdem ſtipantur effectibus. Verum nulla febris adeſt, neque dolores violenti cientur: Ac ſane morbus ſaepe levis, et ſive ſua ſponte, ſive remediis adhibitis, cito cedere ſolet.

Si tamen aliquamdiu permanſerit, aut vehemens fuerit, vultus pallor, cibi faſtidium, perſpirationis * ac urinae imminutio, ſitiſque excipiunt.

* Sicut inter aphoriſmos ſtaticos Keill id repertum eſt,

cipiunt. Tenefmus levis inftat, totum corpus in marafmum deducitur, crura tument, et hydrops generalis, rarius quamvis, tamen fequitur aliquando. Ubi autem vitae finis aegro appropinquaverit, fudore egelido, vifcido, atque plerumque ingenti fuffunditur: Alvufque, noctu et interdiu fimiliter, citiffima fit.

Qui notas diarrhoeae jufto examine confideraverit, is a dyfenteria, omnibufque aliis morborum generibus, illas difcriminare poterit. In diarrhoea doloris fenfus five tolerabilis, five nullus eft; et dejectiones, fine fanguinis miftura, febri primaria, vel foecum naturalium retentione, frequentes funt. Quibus in dyfenteria, omnia prorfus contraria funt. Quinetiam inter diarrhoeam et choleram difcrimen eft:

Huic

eft, *medicamenta purgantia perfpirationem non impedire*, idem cum venter aliis de caufis fluit, evenire crederes. Iftiufmodi tamen opinioni, uti corporis ftatus diverfi illas confequuntur, humorque minor ex aëre reforptus, tantum virum fefelliffe potuiffet, vix affentiendum eft: Praefertim vero quando, hiftoria medica, rem aliter fe habere, univerfe teftatur.

Huic furarum fpafmi fuperveniunt, et ampla copia bilis e ventriculo et inteftinis ejicitur. In illa autem ejufmodi phaenomena nunquam fefe oftendunt. Praeterea, fi notae morbi alioquin ancipites fint, notandum eft, quod prout cholera fecus ac diarrhoea tentatos, fymptomata violentiffima exercent, ita fumma debilitas breviore poft tempore, quam inceperint, enafcitur.

Opportunitas ad diarrhoeam, e nimia corporis totius, ac fpeciatim fibrarum inteftinorum mufculofarum mobilitate *, conftare videtur; quae pro fyftematis imbecillitate minor majorve in genere futura. Ea, tamen, cum vigore, licet rarius, juncta obfervatur. Neque aliquis eft, ut credo, qui negabit, poffe hanc rem incidere, utcunque ambigua, ratio qua fiat, manfura erit, fi fecum meditetur, quam frequenter diarrhoea morbillos, aliofque morbos phlogifticos, fequitur, et quomodo, Sydenhamio expertiffimo tefte, curari oportet. Quinimo nihil occurrit, ut egregie

* Per mobilitatem fignificatur tantummodo facultas, qua fibrae mufculofae ad ftimuli contactum fe contrahunt.

gie demonſtrat phrenitis, quo minus hi ſtatus corporis diverſi eodem tempore exiſtere poſſint.

Stimuli diarrhoeam concitantes a fideliſſimis auctoribus memorati ſunt; neque ſi avebat animus, in poteſtate noſtra, ab illis ut multum deflectere collocatum eſſet. At primo quidem his ſalina, venena putria, et horum effluvia annumerari poſſint: Et cibus quoque, ſi ad ingluviem ingeſtus fuerit. Verum fateor, valetudine extante, perdifficile futurum, alimentum adeo copioſum devorare, habita ſubinde ratione virium digeſtionis, ut diarrhoeam excitet, niſi qualitate etiam laederet. Siquidemque helluones, qui nobis familiares fuere, diarrhoea non ſemel laborabant, niſi eſculentorum genus ſuſpici etiam poſſet; ac ſane crediderim, rem in genere ita eventuram.

Nimia copia bilis, ſucci pancreatici, muci, et liquoris ex arteriis exhalantibus, in inteſtinis effuſa, alvum etiam cient: Mutationes vero quas tulerint, ſi aliquae ſint, ut hunc effectum ederent, quoniam ſenſus penitus ſubterfugiunt, ita inter pathologos aliquid diſcordiae moverunt. Sentimus autem ſuper hac re,

ſtimulum

ſtimulum ex horum quantitate inteſtinis impertitum ad eventum efficiendum ſatis ſufficere. Sed hujuſmodi controverſiam penitius ſcrutari ad rem non pertinet: Propemodum ambae ſententiae ad eaſdem conſecutiones trahunt. Conceditur utrinque, ipſa poſt ſtimulando, quam ad inteſtina adhibita fuerint, diarrhoeam efficere.

Acida et aceſcentia in cauſis hujus morbi etiam ſunt. Quomodo autem eum efficerent, inter pathologos ambigitur. Neque dijudicare auſim, num poteſtate directe ſtimulante agant, proprietatemve diverſiſſimam exerendo, ſeminium augeant, ideoque nociva fiant. Ut vero alvus in plagis meridionalibus, quam frigidis, inde rarius exercetur, ſic probabile eſt, bilis cum illis miſturam non laeſuram.

Inflammatio inteſtinorum eryſipelatoſa eoſdem effectus habuit. Et interdum, poſtquam venter effluere ceſſaverit, vomitus vehemens ſupervenit, et paulo poſt circa fauces erumpit erythema, ita ut ſuſpiceres, id inteſtina, ventriculum, et fauces viciſſim obſediſſe *.

Alimenti

* Cullen. ill. praelectiones.

Alimenti quoque mutatio, si praeter consuetudinem sit, alvum solvit. Ex amico ingenioso, qui chirurgiae artem per tres annos in India Orientali exercuit, discimus, praefectos et milites, qui vinclis Hyder Ally absoluti sunt, in quibus, plurimis mensibus, oryza et capsico assiduo pasti ante tenebantur, diarrhoea laboravisse, si quando cibum animalem, nisi minimam quantitatem, assumpserint. Ac indigenae quibus mos est oryza vivere apud Cudalore obsessi, dein postquam carnem devorare cogebantur similiter perpessi sunt. Ita etiam navigans, qui plurimis hebdomadis victum ex animalibus confectum comest, vegetabilibus purgatur.

Aliae caeterum causae praeter enumeratas nocere reperiuntur. Sic testimonia quotidiana non desunt, ubi vermes hujusmodi malis molesti fuerunt. Forte et contagio huc referenda. Plerique vero ejus suspicionem repudiavere, quasi a morbi crebritate profluentem, quae, ad quidlibet firmandum, quoniam tot aliae res, ac praesertim aëris et diaetae permutationes, in eundem finem conspirent, neutiquam proficere potest.

Haec tamen cuncta, multaque istiusmodi alia, quae omni ex ore evenire solent, aliter sentientes convincendo non satis sufficiunt, et forte quaestionem universam in medio linquere satius foret. Verum extiterunt exempla, ut ipsi in partibus Americae interioribus vidimus, ubi a frigore et morbillis, ventris fluxus ortus est, quamvis et sub prima ejus scaturigine, ut adsolet, ne quidem suspici posset contagio, nullo nempe cum dysentericis commercio praeveniente, tamen deinde cum is in deterius inclinavit, manifeste contagiosus evadebat, quique assiderunt, similiter correpti sunt, donec totas pervagatus est familias. Quae ut crederem, demonstrarent saltem, quod quaedam diarrhoeae causae morbum contagiosum generali ab ejus facie gradu tantum discrepantem efficere possint. Nec sane multum interest, sive eum dysenteriam, sive diarrhoeam contagiosam nuncupaveris.

Practicorum observatis nondum decisum est, an hic morbus ex adipe aliis cum cibis ingesto effluere possit. Tamen, quoniam sevum concoctu difficillimum existere, experimentis invenitur,

nitur *, nihil obſtat, quominus, pariter ac alia alimenti genera, ſi nimia copia aſſumptum fuerit, inteſtina offendat. Solet vero parum affligere. Erat, qui id ſolum aliquandiu depaſtus, inde caeteris e cibis plus nutrimenti acquiſivit. Atque quaedam e gentibus borealibus, ubi frigus organa concoctionis firmare videretur, oleocete rancidulo impune veſcuntur. Quae e moventibus alvum vix evenirent.

Denique, inquirendum reſtat, num electricitas in aëre coacervata, diarrhoeae faciendae ſatis ſit. Id poſſe fieri, ex eo perquam probabile redditur, quod familiaris et ingenioſus amicus Samuel Latham-Mitchell, Americanus, de femina habitus delicatioris, hoc ad propoſitum mecum communicatus eſt, quae quotieſcunque tonitrua fuerint, diarrhoea correpta eſt, atque ex iis effectus adeo inſignes fuerunt, ut aliquot ante horas, illa fore eventura, alvo perturbata, praeſentire quiret: Pavore tamen non terrebatur, neque

* Vide Experiments on Digeſtion by Mr Goſſe, appendix to the tranſlation of Spallanzani.

neque imbribus ſolis, aliquid mali paſſa eſt. Sive vero medii ambientis vires mutando, ſive ſimpliciis, ſtimulando, illa egit, dijudicatu difficile eſt.

His conſideratis, quaſi per ſuum ſtimulum in inteſtinis agentibus, nunc quibus, vel in toto corpore vel in ejus partibus, vitiis, idem morbus cieri poteſt, quantum inſtituti ratio patitur, memorandum. Quantopere meſenterii glandulae obturatae, ulceraque partium cum inteſtinis commercium ſpeciale obtinentium in hunc finem conſpirent, medicorum monumenta ſatis oſtendunt: Nec eſt, ut credo, qui id negabit. An vero idem ex infirmitate vaſorum lacteorum, ſanguiniſve in inteſtinis effuſione accidat, non adeo liquet. Animi autem perturbationes, ut timor et ira, exanthemata, febres, dentitio, hydrops, iſchuria renalis, et arthritis, ſimiles noxas illis praeſtiterunt; nihilque ad eas magis conferre poteſt, quam perſpirationis imminutio. Unde frigus et humor, ſiquidem id praeſtant, inter diarrhoeae cauſas annumeranda.

Quod

Quod ad horum operandi modum pertinet, notandum eſt, quod materiae ab aliarum partium ulceribus, vel obſtructione, ad inteſtina tranſlatio, illa ſtimulando diarrhoeam efficit. Frequentiſſime autem evenit, ut ea res ſuſpicari nequeat, et venter, ex relatione inter illum reliquumque corpus exiſtente, affici duntaxat videretur. Diarrhoeam a febribus, exanthematibus, arthritide, et mentis pathematibus, hoc modo fieri crediderim. Acritas enim morboſa, quae nocere exiſtimatur, in ſanguine circulante his laborantium minime deprehenſa eſt. Atque ſerum, quacum ad inteſtina tranſire exiſtimata eſt, putredini, quam globuli rubri, minus obnoxium eſt. Praeterea, ſedes interiores, quoniam in varioloſis cadaveribus a puſtulis liberae et mundae inveniuntur *, actioni varioloſae reſiſtere quodammodo viderentur. Quinimo puſtularum deſquamationem diarrhoea haud raro ſequitur, ubi materia variolarum e corpore fere eliminata

* Vid. Bonet. in Sepul. Anatom. tom. 3. obſ. ix, N. 1. p. 23. Peyer. filii obſerv. anat. xi. Haller. Opuſc. Pathol. obſ. xliv. Cotun. de ſedibus variol. cap. lxiv.

eliminata eſt. In febribus autem praecipue, ratione acrimoniae exiſtentis medicorum ſententiae differunt; neque ideo philoſophiae ſanae congruens eſſet, inde diarrhoeae cauſam, illis ſupervenientis deducere. Sin iſta, juxta nonnullorum ſententiam, admiſſa fuerit, nihil prohiberet, quo minus caeterae cauſae, prius nempe vitiatis partibus ſolidis, canali inteſtinali, in actum morboſum deducendo ſufficerent. Infirmitas corporis totius, pariter et partis, uſitati interventu ſtimuli, illud efficere valet; et quidem praeterea fluidorum degeneratio tanquam cauſa hujus mali proximior immerito adſcripta fuiſſe videtur; quatenus id in calidis quam frigidis climatibus rarius ortum eſt.

Poſtremo, quod ad conſortium inter arthritidem et diarrhoeam attinet, nullus dubito, quin corporis ſtatus huic patens, increſcendo gradatim, illam concire poſſet. Sic virum cognoſcimus, qui paucis ante annos tempeſtàte exeunte autumnali, diarrhoea quotannis tentatus eſt, dein vero cum luſtrum octavum fere expleviſſet, illa, podagra excipiente, ceſſavit ex toto. Haec autem, e contra, eodem anni tempore, inde paroxyſmos

roxyſmos ad quartam vicem uſque redintegravit.

Hujus morbi cauſa proxima e motu periſtaltico inteſtinorum citatiore conſtare videtur, ſub quo haec non ſolum crebrius contrahuntur, ſed etiam repetito ſuo actu, humores aliunde ad primas vias feruntur, et mucus praeſertim e glandulis inteſtinorum uberius ſecernitur*. Unde ratio patet, quare in hoc morbo alvi evacuatio adeo frequens eſt.

Nullam aliam cauſam proximiorem agnoſcimus: Certe inteſtinorum debilitas ſola, ut indubitata et quotidiana exempla ſatis demonſtrant, pari ratione agere neutiquam valet. Et ex ſententia mea, ſphincteris ani laxitas pro cauſa minus juſte habetur; eo enim muſculo ex fiſtulae callo ſecato, alvus ideo non fere percita eſt. Quantum vero, e contra, ſola actio inteſtinorum, utcunque invito homine, proficere poteſt, nemini

* Vid. Junc. ill. conſpectus pathol. tab. xiii. de morbis primarum viarum.

nemini latet. Atque praeterea Wepferi experimentum, ſi neceſſarium eſſet, hanc rem loco illuſtri poſuit. Catello vitri antimonii ſcrupulum cum lacte dedit, atque, poſt tertiam horam, abdomen incidit, vulnere amplo facto, inteſtina et ventriculus cum impetu prorumpebat. Ventriculus ſupra modum diſtentus erat. Inteſtinis prorſus denudatis, et extra abdomen propendentibus, nihilominus faeces flavas conſiſtentiae prope naturalis exoneravit; videbatur motus inteſtinorum periſtalticus*. Quo in caſu faeces vi inteſtinorum, ut patet, expulſae ſunt.

Quamvis autem diarrhoeam huic cauſae tribuendam diximus, non inficiamur tamen, quod ejus ſtatus, pro diverſa aetate, ſexu, vitae genere, et corporis ſeorſim valetudine, ratione majoris et minoris, variantes, praxin quodammodo diſſimilem poſtulare poſſint.

Ut in aliis morbis, de exitu praeſagium, ex notis ſalutis aut mortis valentioribus ſumendum eſt; perinde diarrhoea, utpote ſymptomata ejus levia ſunt facile ſanari ſolet. Mulieres vero, quam

* Cicut. aquat. hiſt. et noxae cap. 20. p. 321.

quam viri, ſenes et pueri, quam juvenes, difficilius eam ſuſtinent. Item, ſi aegrotus ad ſanitatem reſtitueretur, in morbum deinceps facilius incidit. Speſque minor erit, quo vetuſtius vitium eſt. Illuſtris B. V. Swieten teſtatur, ſe diarrhoeas vidiſſe, in initio neglectas per annos, quacunque excogitaretur methodo, immedicabiles duraſſe *.

Periculum autem ſummum eſt quando diarrhoea aliis morbis ſupervenerit; quippe in his, vires, ſive jamjam abſumptae ſunt, ſive licet in principio validae fuerint, inteſtinis vitio fixo et permanente laeſis, hae ſerius ocyuſve imminuuntur. Si tamen malum prius leve fuerit, alterum ei plerumque reſpondebit.

Diarrhoea a quibuſdam auctoribus inter ſalutis molimina annumerata eſt, et perquirendum videtur, num tales morbi facies revera exiſtant, et quando ſiſtendae ſint?

† C Riverius,

* Comment. de diarrhoea febrili, tom. 2. p. 383.

Riverius, in prax. med. lib. XVII. sect. 3. cap. 1. de feb. pest. animadvertit, hunc morbum in principio morbi saepe salubriter fluere, quod etiam aliquando esse lethale signum experientia docuit. Rursum, praemissa aliqua coctione, visus est ab alvi fluxu laborans interimi, nonnunquam vero liberari. Ita tamen distinguendum est. Cum venenosa qualitas praepollet, quo magis a principio, per alvi fluxum prolabitur materia, eo securior est; at, cum ex humorum putredine majore parte morbus oritur, deterius se habent, quibus alvus a principio solvitur. Narratque Trallianus * se aegros vidisse magnum periculum incidere, ita ut phrenitici, aut lethargici efficerentur, doloresque capitis, aut perniciosae in iis parotides excitarentur, si venter initio affectus ad quartum quintumve diem profluxerit, et postea fluor aut per se, aut medici auxilio, substiterit. Quomodo vero id ab hoc genere symptomatum, nisi minore gradu, qui tamen extra limites sanitatis ponitur, variat (ut credimus rem se habere), ex horum virorum praeclarissimorum

* P. 420. de alv. profluvio.

praeclariſſimorum notationibus deducere difficillimum eſſet.

Praeterea, medicorum monumenta ex aevo remotiore conſervata, cum recentiorum experientia ſuper hac re tam parum conveniunt, ut veriſimile ſit, ſi forte temporarium diarrhoeae in quibuſdam morbis ſthenicis effectum exciperes, ingentem rerum varietatem, qua omnis morbus cingitur, eatenus medicos in errorem induxiſſe, quoad id alvi fluxioni adſcripſerunt, quod alia de cauſa ortum eſt. Illique ſententiae, quae, nimirum, diarrhoeae ſalutem fere negligit, facilius accedo. Nam conceſſo, quod ejus effectus in principio minus laederint, attamen non minus verum manebit, eos neutiquam perſtare poſſe, quin corpus inde ſummam noxam acceperit, morbiſque efficaciſſime auxiliamur quam primum obſtando. Adeoque, quod ad curationem pertinet, haec a principio ad finem morbi uſque tentanda eſt. Ubi autem ad caſus ſingulares adhibetur, omnia morbi phaenomena corporiſque natura curioſe perſpici debent. Sunt enim non ſolum varii ejus ſtatus opportunitatem praeſtantes, ut ſupra dictum eſt,

ſed

ſed item motus periſtalticus inteſtinorum vi praeter crebritatem eouſque variare poſſit, ut praxis diſſimilis poſtulari queat. Quam diſcrepantiam attentus medicus agnoſcet plerumque, prout inflammationis, aut aſtheniae notae, maxime valeant.

Quoniam igitur diarrhoeae pathologia cuipiam curationi univerſali nullum fundamentum jacit, ac diverſae, prout res poſtulent, methodi perſequendae ſunt; in remediis illius morbi tradendis, quicquid docuerit experientia, ordine neglecta, tantum referemus.

Venaeſectio quibuſdam diarrhoeae caſibus plurimum opis attuliſſe, optimis auctoribus memoratur; et ergo ne penitus praetervidenda eſt. Ut vero aegroti vires uſque exacte perſpici non poſſunt, ac morbo incrementum ſumente, languere cito incipiunt, praeſtat plerumque ſanguinem non emittere. Neque in genere purgatione opus eſt; alvus enim morbo ipſo faecibus liberatur; et purgantia, cum inteſtina recte ſtimulent, ideo cauſam morbi adaugere poſſint. Si nihilominus tamen illa neceſſaria

eſſe

esse crederes, e salibus mediis seligenda sunt. Et post eorum operationem absolutam, si metus sit, ne fluor alvi nimius sequeretur, clysmata idonea injici possint. Rhabarbarum et Rhaponticum, quae utpote quoniam una cum vi purgante manifestam astrictionem habeant, eligi solita sunt, stimulo suo intestina magis irritant quam tuto fieri possit. Atque ob hanc causam etiam, cathartica valentiora, quoad discere possumus, summa cura evitanda sunt.

Vomitus inter evacuantia, diarrhoeae curationi responsura, utilissimus esse videtur. Ne tamen, vehementi corporis agitatione, aliquid offensae aegro attrahi possit, ille nimis valentibus medicamentis fieri non oporteret. Itaque omnibus aliis palmam praeripit vulgare illud, et facile parabile medicamentum, ipecacuanhae radix, quae etiam infantibus tuto dari possit, atque ob vires, tanquam diarrhoeae remedium, nostris etiamnum temporibus summa laude celebratur. Cum autem aliquando, rarius tamen, accidat, quod vomitus vehemens, incipiente diarrhoea, item urget, tum requiritur ut aegrotus, quantum fieri possit, se quieti daret, eadem-

que

que ratione arbitramur auxilium ex hauſtibus ſalinis effervеſcentibus potius, quam emeticis, in talibus caſibus eſſe quaerendum. Sique id non ſufficeret, opium caute adhiberi poteſt.

Intereſt item, ubi ſitis moleſtiam fecerit, eam quam primum ſedare. Nihilque ad hoc propoſitum magis proficiet, quam acidum vitriolicum aquae ad gratum acorem immiſtum. Acida enim vegetabilia dolorem plerumque creant, quodque experti ſumus, alvum facilius reſolvunt.

Inſuper aegroti cibo et potione quae conveniunt, frigidis in genere uti poſſint. Sic memini caſum vidiſſe, ubi nullum alimenti genus per aliquot dies aſſumere potuiſſet hoc morbo laborans, quin vomitus violentiſſimus inde exciperet, donec ingenti ſiti et calore exagitatus, lactem cum glacie tentaverit, quod adeo felici ſucceſſu ſtipatum eſt, ut poſtea a vomitu immunis reſtitit, quamvis per plures dies id pro potu communi ingerebatur.

Opium, omni morbi tempore, ubi imbecillitas urgeat, ac morbus inflammationis particeps

eſſe

eſſe non videatur, ut ubique in ſuis operibus docuerunt auctores, uſuſque hodiernus confirmavit, plerumque tutiſſimum eſt; ac uſurpari puto. Atque, etiamſi per plures hebdomadas quotidie daretur, nulla ratio erit, cur periculum inde proventurum, ut multum metueretur.

Quanquam autem iſta conceſſerim, non tamen utique ſequitur, quin ob rationes recenſitas commonere vellem, ne quis illi ſententiae nimium auſcultaret, quae, quam primum morbus ingruere ſentitur, omnibus in caſibus, opium propinari praecipit: Ac ſpecialius quidem, quando ipſe ego triſti edoctus experientia, nocivos ejus effectus, ſine diſcrimine adhibiti, pulchre meminero.

Putaverunt quidam, compoſitiones officinales, quae opium ingreditur, julapium ſiſtens et elixir paregoricum, illi anteponendas eſſe. Equidem et caſum in noſocomio Edinenſi vidi, ubi elixir paregoricum graviſſimam hydropici diarrhoeam, aliis inexpugnabilem remediis, compeſcere

cere visum est; nec inficiandum est, stimulum modicum quandoque responsurum, ubi validior laederet. Haec tamen remedia, ex sententia mea, nulla alia ratione prae aliis valere possint. Quippe in diarrhoeis curandis, medicamenta optime solida forma exhibentur, ut diutius in primis viis haereant, et partim in intestinis digerantur. In his vero soluta dantur. Clysmata similium amylo mistorum, eodem cum fructu, et quidem majore, injecta sunt. Ut autem hunc usum habeant, quamdiu possint, retineri debent; eoque cavendum ne mole sua intestina irritent. In adultis, quinque sexve unciarum quantitatem non excederent, sicque pro juventutis ratione.

Notum est item quotidianis observatis, vinum generosum, imprimis rubrum, quod astringentem vim simul habet, idonea copia sumpta, diarrhoeae, praesertim in senili aetate, summo auxilio esse. Æque autem cura, atque in usu opii, hic desideratur. Id enim, initio morbi datum, multum damni efficit, et eo magis, quo magis ratio erit, cur diathesin phlogisticam corporis suspiceremus. Idcirco juniores et validiores, incipiente morbo, eo plerumque prohibendi sunt. Item quoties, sive morbus prodigo acidorum usu, sive illis caeteris

de

de caufis primis viis laedentibus accefferit, vino abftinere juvabit. Attamen non diffimulandum eft, id omnibus in aliis exemplis, quibus motus inteftinorum periftalticus auctior, cum debilitate conjungi videtur, optimum remedium fore. Saepeque ab opio ad illud, ab illo ad opium tranfire, illaque eodem tempore affumere prodeft.

Idem effecerunt ipecacuanhae granum, granum unum cum femiffe, vel duo mane, et vefpere infequente, opii aliquantulum, ufurpata *. Sed per aliquot dies eam fumi expedit. Et praeter caetera effecta, quae modice ftimulando, concire affuefcunt, ad fpafmum fummae corporis partis, five caufam five eventum, folvendum, materiaeque per cutem tranfpirantis meatum liberum, conferunt. Ob quam caufam, illis morbi fpeciebus a frigore ortis, ejufve potentia continuatis praecipue conveniunt, et, ut plurimum in more fuit, illa permifcere, ut idem finis plenius perfici poffet. Nec ambigitur, quod fummo cum aegrotantium auxilio, ac emolu-

† D mento

* Vid. celeb. Fothergill apud med. obf. et inq. vol. 6.

mento ea tentata fuerint; immo etiam, ubi nihil aliud profuerit, levaſſe viſa ſunt. Verum praeſtat plerumque abſtinere a vomitu. Is enim totum corpus debilitat; et, etiamſi motus inteſtinorum periſtalticus aliquatenus inverti poteſt, is ita temporarius eſt, ut dubitemus, num aeſtimari mereatur. Sique exiſteret acris materia, vix e corpore hac via educenda eſt.

Quin obſervatum eſt, ferri praeparationes, corticem Peruvianum, cicutae extractum *, caſcarillae lignique Campechenſis decocta, terram Japonicam, meſpilaque immatura, hujus morbi remedia fuiſſe. Forte et tinctura cantharidum eidem propoſito inſerviret. *Corticem Peruvianum*, niſi ubi diatheſis phlogiſtica eſt, recte dari ſentires; atque edocemur, diarrhoeam, quae dyſenteriam ſequitur, per hujus remedii uſum ſublatam eſſe †. Oportet autem, ſicut is purgare poteſt, laudanum cum illo conjungere. *Cicutae extractum*, ut diarrhoeae remedium, raro exquiſitum

* Ill. Greg. praelectiones.

† Phyſ. et literar. opuſcul. vol. iii.

quiſitum eſt; et me judice recte: Alvum enim plerumque movet, et ubi vires deſidendo prius exhauſtae fuerint, perniciosum eſt: Aut puta illas ſinere, nulla ratio quare exhiberetur reperta eſt. Semel id expertum, ſed abſque auxilio vidimus. *Caſcarillae corticis decoctum* etiam ventrem reſolvere, doloreſque ciere, exiſtimamus. Id tamen cum ligno Campechenſi, ut adſolet, temperanter uſurpari poteſt.

Terra Japonica aliis medicamentis miſta, plerumque datur, et dubitatum eſt, num virtutes illi vulgo decretae, uſus teſtimonio fuerint concordes. Novi tamen ſtimulos lenes in diarrhoea curanda ex aequo cum validioribus aliquando pollere; et idcirco virtutem illi quandam ineſſe crediderim.

Denique, diarrhoeae hepatitidi ſupervenienti, ſub qua, viribus deficientibus, grave diſcrimen ſubiit laborans, tincturam cantharidum per errorem datam levamini eſſe vidimus. Forſitan vero leniora remedia, etſi hoc in exemplo defecerunt tentata, ex aequo fere prodeſſe poſſint. Libuit tamen id referre, dignum exiſtimans, eo

quia

quia neceſſitate impellente periculum repeti poteſt, ac unde aliquatenus colligitur, diarrhoeam, morbo relato ſupervenientem, amplius corporis totius infirmitati, quam fluidorum intemperiei, debere.

Quantum navigationem coelique mutationem reſpicit, in provectiore morbi ſtadio aptiſſimae ſunt. Atque in America ubi hujus rei cauſa, frigidiore coelo relicto, calidius navibus quandoque aditur, diarrhoeas graviſſimas, praeſertim vero illas a variolis ortas, poſtquam caetera nihil profeciſſent, ideo ſublatas, non ſemel novimus. Ne autem terra quam quaerunt mutata frigidior ſit cavendum eſt; imbribuſque foeda univerſe vitanda eſt. Neſcimus an corpus alio modo dimotum idem praeſtitit; ſed ubi navigare non commodum eſt, id experiri debet.

Ubi ex acidis, aceſcentibus, ac quibuſdam aliis ſtimulis, ut puta ulcerum materiis, plectuntur inteſtina, haec remedia minore eventu ſumuntur. Demulcentia autem et reſorbentia, vim illis quodammodo detrectant. Hinc decoctum verbaſci et potio cretacea, ſiquidem id praeſtant,

ſtant, meritam laudem adſecuta ſunt. Sed in his exemplis tantummodo illa utiliſſima eſſe videntur. Quidam potionem dederunt, ut miſceretur lenior materia corruptae. Tamen, ut vis humoris, quae huic propoſito convenire poſſet, inteſtina etiam movet, cauſamque morbi non ſuperatam relinquit, ille, niſi ubi ſitis urgeat, vix aſſumi debet.

Diaeta etiam conſpirare oportet. Cauſae quae morbum concitaverint fugiendae. Cibi facilis concoctionis eſſe debent; in juris carnium et gelatinis horum conſiſterent; ac potum vino rubro temperare utile erit.

F I N I S.

ERRATA.

Pag. 3. lin.	13.	*pro* exempla *lege* exempli.
	19	*pro* repleri *lege* replere.
7.	20.	*pro* cient *lege* ciet.
12.	3.	*pro* ſimpliciis *lege* ſimplicius.
13.	13.	*pro* quacum *lege* quocum.
14.	20.	*pro* annos *lege* annis.
16.	6.	*pro* prorumpebat *lege* prorumpebant.